

La via ferrada Teresina

Text: **Antonio García Picazo**

Montserrat és una muntanya difícil d'explicar i que no es pot imaginar. Se la compara amb un miracle. Meravellosos degueren ésser els àngels que la construïren sobre els núvols. La llegenda conta que fou laboriosa la feina de baixar-la del cel a la terra, però astuts varen ésser els àngels que un cop baixada dels núvols ja la deixaren preparada perquè fos una muntanya del grat de tothom.

El ràpel de la via ferrada Teresina, fa la impressió que es desploma en el buit.

A la dreta, amb en Joan Nubiola al cim de l'agulla de Santa Cecília el dia que la vam acabar d'equipar.

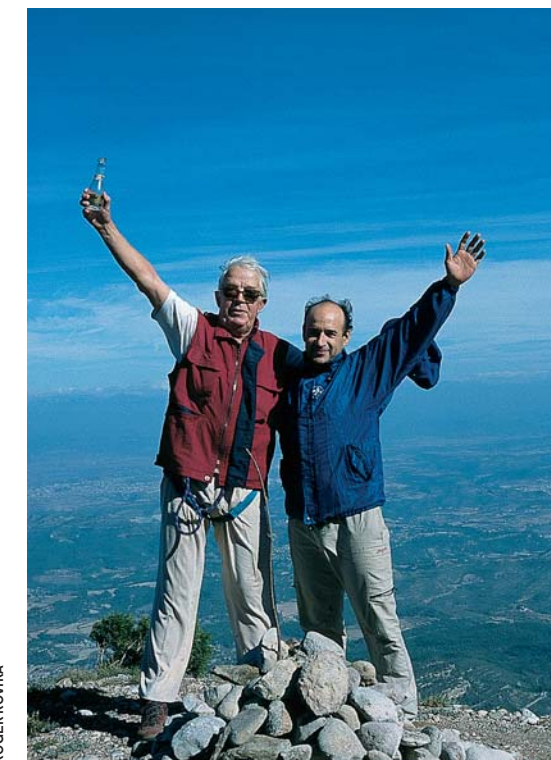
Motius que em van portar a equipar la via

Montserrat és una muntanya relativament petita si la comparem amb altres massissos, però és capaç d'accontentar totes les tendències del muntanyisme. Les sagetes del muntanyisme no van en una sola direcció sinó en moltes. Una viatja cap a l'excursionisme; una altra, cap a l'escalada clàssica; una altra, cap a l'esportiva, i una altra de les tantes que viatgen ho fa en direcció a les ferrades; i en aquesta darrera modalitat vull aturar-me, per comentar per què em va venir la idea de fer una ferrada, la ferrada Teresina, que, al seu torn, seria la primera ferrada d'Espanya.

La idea sorgí de la manera més senzilla possible que hom es pot imaginar. Simplement fou una relació de fets que s'esdevingueren de la manera següent:

Un bon dia va caure a les meves mans una revista; es tractava —si no ho recordo malament— de la revista de muntanya *Pirenaica*. Parlava d'uns amics que havien viatjat fins a les Dolomites únicament amb la intenció de fer vies ferrades. Mentre llegia l'article, vaig pensar: «amb les muntanyes que hi ha per aquí i haver de viatjar tan lluny per fer una ferrada... ¿Serà que aquí no hi ha muntanyes i rocs on fer ferrades!».

Poc després vaig anar a escalar al *più bel campanile del mondo*; es a dir, el *campanile Basso*, a la regió de les Dolomites de Brenta, on precisament hi ha algunes de les ferrades més conegudes i prestigioses d'Europa. Un cop acabada l'escalada, ja de baixada, ens vam veure envoltats d'una espessa boira, i just en el moment de dir-me «la situació es comença a complicar» —el dia anterior havia caigut una tempesta elèctrica d'aquelles que fan tremolar les muntanyes i et fan pensar que si t'enganxa escalant no te n'escapes—, quan menys m'ho esperava —perquè no ho sabia—, entre les boires i l'abisme va aparèixer una escala metàl·lica que ens va treure d'allà de la manera

Sentia que flotava sobre un núvol mentre contemplava el més bell de Montserrat a l'alçada dels ulls

El tram que duu a l'agulla de la paret de Santa Cecília és aeri, variat i bonic.

ALBERT MARTÍNEZ

més còmoda possible. No me l'esperava, per la qual cosa la sorpresa va ser enorme, i en tinc un dels records més curiosos que mai no havia viscut a la muntanya. Aquesta inesperada trobada amb una ferrada, al final del descens de la més prestigiosa de les agulles de les Dolomites, va ser la segona vegada que

sense voler havia pensat en el món de les ferrades. La seva existència va quedar arxivada d'una manera molt especial en el meu interior. Encara que coneixia poc el món de les ferrades, no m'era desconegut del tot.

En aquella època, a mitjan anys vuitanta, ja havia visitat l'aeri cim de la paret de Santa Cecília, a Montserrat. La bellesa que es contemplava des del cim em va deixar impressionat. Va ser com un cop. Sentia que flotava sobre un núvol mentre contemplava el més bell de Montserrat a l'alçada dels ulls: algunes de les incomparables formacions rocalloses de la serra queden enfront i en un lloc al qual només es pot accedir fent escalada. Per a mi, l'escena era de somni, perfecta, una escena d'alliberament mental i d'harmonia. Allò era assolir el moment per al qual tots anem a la muntanya —els àngels no varen fer el treball al cel en va. Aquell meravellós encontre sols tenia un defecte; per gaudir-ne calia fer una difícil i llarga escalada. En aquella ascensió m'acompanyava en Josep Maria Porta, un bon escalador a qui vaig fer algun comentari sobre la bellesa del cim, però res més. Ell, amb els seus 20 anys, estava més per escalar que per a altres coses; i jo, en canvi, ja m'encaminava cap a la trentena. L'edat és un factor determinant per a la visualització. Total: per a mi, aquell cim era una barreja de núvols i roques, tenia un cert positivisme, era un dels punts estratègics des d'on els àngels enginyers degueren dirigir les obres de construcció de Montserrat al cel. Vaja, que aquell cim em captivà tant que gairebé instantàniament vaig pensar que, d'aquell escenari, en gaudiria més vegades; i així va ser com em va venir la idea de cercar un sender que, tot caminant sense problemes, em portés al cim de la paret de Santa Cecília. Era l'any 1985.

Varen passar els anys i jo seguia amb la idea voltant pel cap, i tot perquè allà dalt hi havia un lloc amb un paisatge poc corrent, entre l'eteri i la mística, la meravella i la desmesura, i tot envoltat d'abismes i fantàsiques imatges, de manera que com més t'endinses a les muntanyes més et fan confondre la realitat amb la imaginació. Havia de ser fascinant el sender que dugués al cim de la paret de Santa Cecília amb poc risc.

Cinc anys més tard vaig publicar el meu llibre *Montserrat, las más bellas ascensiones*, i a la pàgina 57 ja anunciava que algun dia, a la retallada serra, hi hauria una ferrada. Tot i que vaig deixar constància escrita del tema, ningú no es va anticipar a la idea. Era la primera vegada que algú vaticinava que al nostre país hi hauria una ferrada.

Aquell mateix any de la publicació del llibre (1990), amb en Josep Vila, vàrem obrir la via Las Nubes de Humboldt al vessant est del serrat de Sant Jeroni, a tocar de la paret de Santa Cecília. Quan vam arribar al peu de la via, em vaig quedar estupefacte en comprovar que la via començava al costat mateix d'un impressionant pont de roca natural que quedava penjat, suspès en el buit. Aquest pont va ser com una aparició divina. Fou el vaticini que m'assenyalà l'inici del camí que havia d'emprendre per arribar al punxegut cim de la paret de Santa Cecília, la roca núvol,

ROGER ROVIRA

VIES FERRADES

L'inici de la ferrada és ja un tram molt aeri.

ROGER ROVIRA

Itinerari: iniciada el febrer del 1993, el primer tram de la via ferrada –cim de la paret de Santa Cecília– no es va acabar fins la primera setmana d'agost del mateix any. El segon tram correspon als ràpels. Es varen fer en quatre sortides durant els mesos de setembre i octubre del 1997. El tercer tram, que ascendeix fins al cim de Sant Jeroni, es va fer durant el mes de juliol del 1998 en vuit sortides.

Material: arnès, casc, dues cintes d'ancoratge amb mosquetons, dissipador i corda de 50 m –opcional, per si es va en grup.

Aproximació: cal iniciar l'ascensió per la canal de Sant Jeroni, des del refugi de Santa Cecília (675 m). Després de 20 minuts, un cop passada una rampa rocallosa, cal creuar la canal per un sender estret enganxat a la paret i equipat amb un cable que duu a uns 30 m de l'agulla de la Confluència –rep aquest nom perquè a la base de l'agulla s'uneixen les canals de Sant Jeroni i del pou de Glaç. A 30 m de l'agulla, cal desviar-se cap a la canal de la dreta, senyalitzada amb una petita fita i una marca blava fins a l'inici de la ferrada Teresina. Som aproximadament a 900 m sobre el nivell del mar. Ara cal ascendir per la canal tal com ho fariem per una gorja. Als pocs metres hi ha una instal·lació que salva petits salts d'aigua, i uns quants metres més amunt trobarem el primer esglaó, a partir del qual cal pujar, amb cura i seny, fins al punt culminant de la serra, Sant Jeroni (1.237 m).

Manuel Bultó en un flanqueig.

el mirador dels àngels enginyers que varen construir des del cel l'inefable Montserrat. Acabava de col·locar la primera pedra en el futur sender cap al cim que em tenia tan eclipsat. Estava segur que tots els qui la visitessin quedarien captivats pel cim, proveït d'un quadre paisatgístic de sublim embreuix.

Dos anys més tard, escalant, vaig patir una tendinitis crònica en un dit. Pel soroll sec que va fer el dit en estar recolzat sobre la roca i cedir, vaig témer que la lesió aniria per llarg. Quan ja portava dos mesos sense poder escalar, vaig començar a donar voltes pel serrat de Sant Jeroni, cercant un accés fàcil al cim, però no l'hi vaig trobar. Com que no podia escalar, si més no caminaria. Aleshores vaig relacionar la lectura de la revista de les ferrades, l'aparició de l'escala metàl·lica al *campanile Basso* i el pont natural penjat al buit i, a partir d'aquell moment, em vaig prendre seriosament la realització de la ferrada Teresina. Com que no podia escalar, amb la idea de la ferrada vaig trobar la motivació perfecta per estar entretingut durant la lesió. Era la tercera lesió muscular seriosa que tenia i sabia que s'allargaria un xic, per la qual cosa ni tan sols vaig consultar-ho al metge. Vaig encarregar a un ferrer setanta esglaons d'acer de 18 mm de gruix; en Joan Nubiola em va donar un pot enorme de cola industrial Sika; en Jordi Álvarez –el qui va obrir la via Puigmal al Cavall Bernat– em va donar 120 m de cable d'acer; jo vaig comprar 120 m més, i quan ho vaig tenir tot vaig començar la feixuga i pesada tasca d'anar equipant la ferrada. El transport del pesat material, tot i la dificultat evident, no va ser precisament la pitjor tasca, sinó que el més complicat era –que jo recordi, i difícilment se m'oblidarà– trobar la ruta que fos més evident, bonica, lògica i entretinguda i que, a més, no molestés els puristes de l'escalada ni els amants de la muntanya. La recerca de la línia d'ascensió, vaig fer-la personalment. Sens dubte, aquesta era la tasca més difícil. Abans d'equipar un nou tram amb cables i esglaons, m'ho pensava molt. Primer l'escalava mitjançant el sistema tradicional: deixava les cordes penjades i, aleshores, assegurat, em dedicava a equipar. Suposava que per l'envergadura de l'empresa, i sobretot pel fet de ser una nova activitat al nostre país, portaria alguna controversia, per la qual cosa, amb l'ajut d'alguns amics, vaig dur a terme les tasques d'equipament en semisecret, per tal d'evitar-nos molèsties i disgustos per part d'alguns puristes i –¿per què no?– d'alguns envejosos. Sis mesos després de l'inici dels treballs, la via ferrada Teresina ja era una realitat. Ara, després de dotze anys, ha esdevingut un dels cinc itinerraris més visitats de la muntanya. Les xifres de les visites, gairebé diàries, així ho demostren.

Descripció tècnica de la via

A continuació, segueix el relat tècnic de la ferrada Teresina, extret del meu llibre *Montserrat, ascensiones de leyenda*, que és la segona edició de *Montserrat, las más bellas ascensiones*:

La ferrada Teresina és un itinerari confraternitzador, excitant per l'ambient, entretingut i riquís-

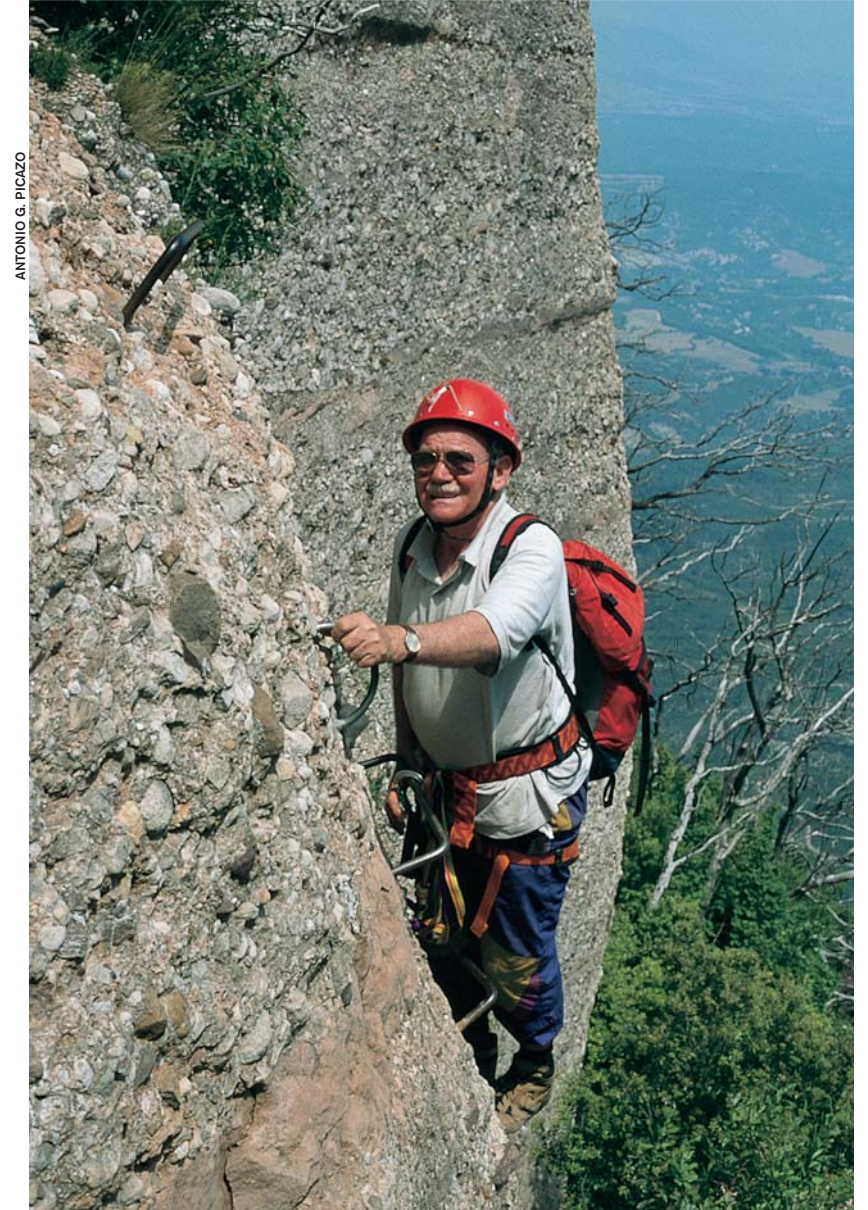
sim en panoràmiques. És un capítol a part en la història de l'excursionisme a Catalunya, sense precedents a les darreres dècades, ja que es tracta d'un recorregut de muntanya que durant sis anys va ser l'únic en terres catalanes, fins que el 1999 a la cinglera dels Espluvins (vall del Segre – Oliana – Lleida) va aparèixer la ferrada Regina.

Aproximadament amb 350 m de desnivell i poc més de 1.000 m de recorregut, la ferrada Teresina s'alça en un dels escenaris més cèntrics i imponents de tota la serralada montserratina. Són dos els cims que visita, i tres els trams que hom pot escollir. La primera part ascendeix a la punxeguda agulla de la paret de Santa Cecília. És un tram aeri, variat i bonic. El segon tram canvia de vessant, i per una vira allargada ascendeix al punt culminant de Montserrat: el cim de Sant Jeroni (1.236 m). Aquest tram no és tan bonic com l'anterior, però té un final espectacular, de pura fantasia montserratina. L'arribada al cim és impressionant, emocionant... La tercera part és opcional, i cal baixar fent ràpels pel vessant oest.

El solitari i poc visitat cim de la paret de Santa Cecília fou l'objectiu que va impulsar la ferrada. Precisament pel seu salvatge vessant est, que segueix el relleu més natural, on –després d'un acurat estudi– em vaig proposar de traçar-hi una via ferrada, amb l'única finalitat que el visitant s'hi recreés amb els encants d'un cim impressionant. Les muntanyes han atorgat a l'alpinisme audaços perfils per servir el plaer espiritual. La paret de Santa Cecília, la que ascendeix el primer tram de la ferrada, és una immensa piràmide d'esglaonada estructura, ampla de la base i més estreta a mesura que guanya alçada, fins a formar un cim agut de superba bellesa sobre l'escabros vessant nord de la muntanya. Es despenja de manera espectacular tot causant la impressió de desplomar-se al buit. La paret de Santa Cecília s'agrupa en el regne de la gran barrera montserratina que va d'est a oest, formada pel Cavall Bernat, la paret dels Diables, el serrat del Patriarca, la paret de l'Aeri o serrat del Moro i la paret de Santa Cecília. Amb el que he après de les meves lectures alpines, de la paret de Santa Cecília he de dir que no pertany al grup de parets que representen la cara d'una muntanya, sinó que és la muralla d'una fortalesa.

El vessant nord és la façana principal i la que té més desnivell: 300 m. La gran muralla és rica en sorpreses. Del cim neix una cresta amb formacions d'agulles, que es perllonga cap al sud fins a unir-se a la imponent cúpula rocallosa de Sant Jeroni, plena també de rutes relacionades amb l'art i l'elegància de l'alpinisme.

Si observem tota la muralla amb una mica de deteniment, comprovem que totes dues estan unides i formen, a Montserrat, el més gran escull celestial, tal com si es tractés d'una colossal formació dolomítica de prodigiosa estructura. S'hi distingeix un múltiple relleu de mirandes, terrasses penjades, torres, xemeneies, gendarmes i agulles. Saltant alegrement entre aquests accidents geològics es troba la ferrada Teresina. Espero que per a la majoria hagi estat concebuda com un agradable esdeveniment.

Els qui la repeteixen expliquen diversos trams de gran bellesa. Dos d'aquests trams són les arribades als cims de l'agulla de Santa Cecília i de la paret de Sant Jeroni. Però el tram més espectacular de tota la via és, sens dubte, el pont de roca penjat, d'uns 20 m de llargada, que fascina per la seva posició natural sobre el buit. El pont no és una de les màximes curiositats només de la ferrada, sinó que ho és de tot Montserrat. Que bonic és poder compartir des dels cims la contemplació de la bellesa. Que us divertiui.

L'Agustí Ventura, en un dels trams més imponents de la via.

Publicacions de l'autor

Ensayos y escaladas en solitario. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.

Montserrat. Las mas bellas ascensiones. Barcelona: Ediciones Martínez Roca, S.A., 1990.

Mont-rebei. Biografía alpinística: 1970-1995. Barcelona: editat pel mateix autor, 1999.

Montserrat: ascensiones de leyenda. Barcelona: editat pel mateix autor, 2000.

Viaje descriptivo pasional a los fantásticos escenarios rocosos del Pirineo. Y sus escaladas más históricas.

Barcelona: editat pel mateix autor, 2003. Vol. I.

Escaladas en solitario. Barcelona: editat pel mateix autor, 2004.

Guía de escaladas en la Plantació. Barcelona: editat pel mateix autor, 2004.

Dos valles: guía de escalada en la vertiente sur de Sant Honorat i la Mora Condal. Barcelona: editat pel mateix autor, 2005.